

Sygn. akt II UK 243/15

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku M. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 grudnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 20 listopada 2014 r., sygn. akt III AUa 135/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 20 listopada 2014 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 15 października 2013 r. i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Poznaniu z dnia 18 stycznia 2013 r. w ten sposób, że stwierdził, iż M. M. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym we wskazanych w wyroku okresach.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) wskutek przyjęcia, że użytego w tym przepisie sformułowania „podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe” nie należy utożsamiać z przychodem zdefiniowanym w art. 4 pkt 9 tej ustawy, to jest z przychodem w rozumieniu art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z

dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, lecz z wynagrodzeniem za pracę wynikającym z treści stosunku pracy, co oznacza, że bez znaczenia dla podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej jest faktyczne (fizyczne) osiągnięcie przychodu z tytułu jednoczesnego pozostawania w stosunku pracy.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono potrzebą wykładni wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów art. 9 ust. 1a ustawy systemowej. W ocenie skarżącego, pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku znajduje oparcie w orzeczeniach Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2013 r., I UK 484/12 oraz z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08. Natomiast w opozycji do tego poglądu pozostaje uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., I UZP 5/09 (z powołanymi w jej uzasadnieniu judykatami) oraz wyrok z dnia 12 grudnia 2011 r., I UK 179/11. Skarżący podniósł ponadto oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, która zasadza się na podjęciu przez Sąd Najwyższy uchwały w składzie 7 sędziów i braku odstąpienia od stanowiska w niej zaprezentowanego, przy jednoczesnym jasnym brzmieniu przytoczonego powyżej przepisu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Po pierwsze, z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, gdyż nie powołuje przepisu prawa, którego naruszenie przez Sąd drugiej instancji miałoby wprost prowadzić do stwierdzenia wadliwości zaskarżonego wyroku oraz nie przeprowadza w tym zakresie jakiegokolwiek wywodu jurydycznego. Poprzeszanie na odwołaniu się do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, bez wskazania nawet o jaką uchwałę chodzi, oraz do „jasnego brzmienia przytoczonego w punkcie 1 powyżej przepisu” jest dalece niewystarczające. Nawet przy przyjęciu, że skarżącemu chodzi o art. 9 ust. 1a ustawy systemowej, to nie można przyjąć oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w sytuacji, gdy na tle tego przepisu skarżący jednocześnie wskazuje na potrzebę jego wykładni przez Sąd Najwyższy.

Po drugie, odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane).

Skarżący wskazuje na rozbieżności wyłaniające się na tle art. 9 ust. 1a ustawy systemowej w orzecznictwie Sądu Najwyższego (i sądów apelacyjnych). Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga nie tylko wyraźnego wskazania przepisu wymagającego wykładni, ale także wyjaśnienia, dlaczego budzi on wątpliwości, na czym te wątpliwości polegają i w jaki sposób - zdaniem skarżącego - przepis ten powinien być interpretowany. Wypełnienie tego obowiązku nie może sprowadzać się jedynie do stwierdzenia, że jakiś przepis wymaga wykładni, ponieważ budzi wątpliwości, lecz powinno obejmować sformułowanie tych wątpliwości prawnych i wskazanie argumentów prawnych prowadzących do ich wyjaśnienia (por. postanowienie z dnia 16 grudnia 2002 r., I PK 165/02, LEX nr 1165503). Wykazanie potrzeby wykładni przepisów prawa wywołujących rozbieżności w orzecznictwie

wymaga przy tym wskazania przykładów rozbieżnych orzeczeń wydanych w takim samym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 7 listopada 2002 r., II CZ 142/02, LEX nr 1163578).

Skarżący poprzestaje na powołaniu orzeczeń wskazujących - w jego ocenie - na wykładnię art. 9 ust. 1a ustawy systemowej prowadzącą do rozbieżności w judykaturze. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie można natomiast doszukać się żadnego wyводу jurydycznego zmierzającego do wykazania, że wątpliwości interpretacyjne faktycznie istnieją oraz w jaki sposób i z jakich względów przepis ten powinien być rozumiany. Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie takich okoliczności w podstawie kasacyjnej oraz w jej uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie. Należy przy tym zwrócić uwagę, że poglądy wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., I UZP 5/09 (OSNP 2010 nr 5-6, poz. 71) oraz wyroku tego Sądu z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08 (OSNP 2010 nr 11-12, poz. 146) nie odnosiły się do wykładni art. 9 ust. 1a ustawy systemowej. Z kolei wyroki z dnia 12 grudnia 2011 r., I UK 179/11 (OSNP 2012 nr 21-22, poz. 271) oraz z dnia 4 lutego 2013 r., I UK 484/12 (OSNP 2013 nr 23-24, poz. 282) zapadły w różnych stanach faktycznych. W pierwszym z nich chodziło bowiem o wypłatę pracownikowi składnika wynagrodzenia za pracę przysługującego za okresy dłuższe niż miesiąc, w drugim natomiast o niewypłacenie pracownikowi uzgodnionego wynagrodzenia za pracę za dany okres.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

